אין נאמנים מודעא היו דברינו אין נאמנין ה"מ על פה דלא אתי על פה ומרעא לשטרא אבל בשטרא אתי שטרא ומרעא לשטרא גופא אמר רב נחמן אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין [ו]ומר בר רב אשי אמר [ז]אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו נאמנין מאי טעמא שזה ניתן ליכתב וזה לא ניתן ליכתב: [ח]ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו וכו': פשיטא כיון דאית ליה לפירא פירא הוא דקאכיל לא צריכא [ט]דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך וכי כתב לה מאי הוי והתניא [י]האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקות ממנה לא אמר כלום אמרי לה דבי רבי ינאי [יא]מתניתין בכותב לה ועודה ארוסה וכדרב כהנא דאמר רב כהנא

נחלה

אבל כשאומר שהשטר נכתב ונמסר כהלכתו אין נאמן לומר מודעא ואמנה היו דברינו במינו דמזייף ולא דמי לקטנים ואנוסים היינו דמתני' בפ"ב דכתובות (דף יח: ושם ד"ה הרי) דאין מודין כלל שהשטר נכתב כדין שאומרים שאנוסים וקטנים ופסולים היו ולא נכתב מעולם כדין הלכך מינו מהני דלא שייך כאן לומר לא אתי על פה ומרע לשטרא שהרי אין מודים שהיה שטר כדין והא דאית ליה [יב]בפ' שני דכתובות (דף יט.) דנאמן לומר פרוע הוא במינו דמזייף התם נמי לא מרע לשטרא כלל ורב הונא דקאמר התם מודה בשטר שכתבו מ"ל לקיימו סבר דאפילו פרוע הוא אינו נאמן לומר במינו אע"ג דלא מרע לשטרא אלא מ"ל טוען מזייף ומ"ת כיון דר"ל מודה דאין נאמן לומר שהוא שטר אמנה ומודעא מאי קא"ל לרב הונא דאמר מ"ל לקיימו גובינא גנבי למה לך מי סגירא לך כר"מ אימא הלכה כר"מ דלמא רב הונא נמי אמאמנה ומודעא קאמר דל"ל לקיימו דמודה ביה ר"נ וי"ל דרב הונא אפי' אטענת פרוע קאמר דל"ל לקיימו מדלא מפליג מידי והשתא לר"נ אפילו לרבנן דפליגי אר"מ התם באמנה ומודעא מודו והיינו כרייתא דתניא פ' מי שמת (לקמן דף קנד: ושם) האומר בשטר אמנה הוא זה אינו נאמן וכבי לאוקומה בפלוגתא דר"מ[יג] ורבנן רב נחמן הוי מוקי לה כדברי הכל: **מר** בר רב אשי אמר **מודעא** היו דברינו **נאמנין**. דלא דמי לאחרינן ומגידין שאינם אלא מוסיפין על עדותם אע"ג דכשכתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנין ולא אמרינן דמוסיפין על עדותן הן מ"מ כשאין כתב ידן יוצא ממקום אחר נאמנין במינו הואיל ואין חוזרין לגמרי מעדותם: **דכתב** לה דין ודברים אין לי בנכסייך. ולריך לומר דבדכתב לה נמי וכפירותיך כדתנן בהכותב (כתובות דף פג. ושם) דאי לא כתב לה אלא בנכסייך אכתי אוכל פירות ולא מהני בנכסייך אלא שאם מכרה ונתנה קייס: **בכתב** לה בעודה ארוסה. והוי מלי למימר שכתב לה בלשון טוב אי נמי שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה או שנתן לה בעלה דאמר לקמן דף קנה ואין הבעל אוכל פירות: **ובדרב** בהנא. תימה דמאי מייתי ראיה מדרב כהנא אי דמייתי דמהני לשון דין ודברים אע"פ שהוא לשון גרוע אלמא כל הנהו דמייתי מיירי (ב) בלשון טוב ועוד דאי אפשי דמייתי הוא לשון טוב כדמוכח בפ' בתרא דכריתות (דף כד.) ויש מפרשים (ג) מדקאמרינן נחלה הבאה לו לאדם דוקא ולא הבאה לו בכר נמי אלמא דבלשון גרוע מיירי דאי בלשון טוב אפי' כאה לו בכר נמי אמה לא יוכל להתנות עליה ולר"י נראה דמייתי ראיה דאע"ג דקיי"ל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ יכול להסתלק מדבר שלא בא לעולם ואם תאמר בלא רב כהנא מאי מייתי דמדבר שלא בא לעולם יכול להסתלק מידי דהוה אשאר כסות ועונה (לקמן קכו:) דאר"י בדבר שבממון תנאו קיים ואפי' ר"מ לא פליג אלא משום דקסבר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל וי"ל שאני התם שעושה תנאי גמור אבל הכא מיירי שאינו אומר דרך תנאי אלא שאומר דין ודברים אין לי בנכסייך ועוד דהכא שאומר מעצמו ואין האשה מבקשת ממנו ס"ד דהוי פטומי דמילי בעלמא כדאמרינן בחיהו נשך (ב"מ דף סו. ושם) דלאשה אינשי לה לאתנויי ובעל קא מתני ומייתי מדרב כהנא דבסילוק מועיל ומייתי נמי כדרבא בלומר בחיהו נחלה מועיל התנאי נאותה שבאה לו על ידי תקנת חכמים כדרבא אבל בנחלה דאוריית' כגון דין ודברים אין לי בירושת אבי לא יועיל כלום ודרב הונא מייתי דטעמא דיכול להסתלק משום דכיון דלנוטתו תקנו יכול לומר איני חפץ נאותה טובה אבל (ד)בלשון דין ודברים לא צריך לאתויי ראיה דסברא הוא דהיכא דלא בא לידו (ה) דשייך לשון דין ודברים כמו בעלמא ליטנא מעליא והא דאיצטריך לכדרב כהנא לאו משום דרבי ינאי אינצטריך דאיהו סבירא ליה בהאשה רבה (יבמות דף נג. ושם)

לאדם

מסורת הש"ס

(א) [כתובות יט:]. ב) [לעיל מב.] כתובות פג. ה"ה. נידרים עז: [כריתות כד:]. ג) [כתובות יט:]. ד) [שם יט:]. ה) [חולין יא]. ו) [נידרים נ.]. ז) התוס'ל מוקיע: לרב נחמן. ח) התוס'ל מגיה בתקוס דר"מ ל"ל דרבי. ט) ל"ל אלמנן. ר"מ.

הגהות הב"ח

(א) ר"שב"ם ד"ה אין נאמנים יכו' אפי' אם הן עצמם: (ב) תוס' ד"ה ומדרב בהגה יכו' מיירי דאמרי אלמנן בה. (ג) באר"ר רש מפרשים דמדקאמר נחלה הבאה: (ד) באר"ר דסיכא דלא בא לידו מחזי לשון דין ודברים:

מוסף רש"י

האומר לחבירו. כגון שדה של שותפין ואמר אחד לחבירו אחר מן הלשונות הללו, כן כתיבה כן נאמירה (בתובות פג.). ואין לי עסק בה. אחת מכל לשונות הללו (נידרים עז:): אלומר לא יהא לי עסק בה ומכלל אתה שותפ אלא הכל יהא שלו, אלא שלא היולת הדבר בפירוש מפיו (לעיל מב.). לא אמר כלום. לאין לשון מתנה (בתובות פג.) ולא אבל אכולו (כריתות כד:) דמשתבר שהיא שלי צריך לכתוב לשון מתנה (נידרים עז:) דכיון דכתב יש לי חלק בשדה יהא אומר לי חלק בשדה יהא אומר לא יהא לי חלק כי, אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא הלואי שלא יהא אחר יכי נתון לך שדה זו לא עלה עדיין מרשותו ואין תופס לשון זה אלא כדבר שבדיין לא זכה כי היא מתנה אלו שלא יהא שלי כשיגיע הזמן שאתה לוקח בתוכו בכל, ואין אדם וזכה כדבר בכל כרחו כדלקמן (בתובות פג.) ולא אמר זכותי לאדם לאחר מכאן מתנה אלא אלא ירשנה, אבל מכיון שכבר הדבר שלו אלו יהא אומר לא יהא שלי לא אמר כלום, דכבל כרחו יהיה שלי כל זמן שלא יתנגנה לאחרים (לעיל מג. ע"ש). **בכותב** לה. דין ודברים כי ועודה ארוסה. קודם שזכה בנכסים ואין צריך לכתוב לשון מתנה ביכול להתנות מדרב כהנא (נידרים עז:) דאלו מי שהקדקש שלו יכא ליתנו לחבירו צריך לשון מתנה, ומתניתין בכותב לה אבל שלא זכה בנכסים יתנה עתה שלא זכה כהן בנכסיאתה, ואין צריך לשון מתנה שהרי אין לו עכשיו רשות כהן (בתובות פג.).

אין נאמנים. לא מבעיא אם כתב ידן יוצא ממקום אחר דלא מהימני לעקרו דלאו הכי אאחר הוא הכי שהתיר איכא אלא אפילו (ו) הן עצמם מקיימים אותו ואומרים מתמנו אבל אמנה היו דברינו אין נאמנים דמאחר שהודו שבכשרות נכתב הרי מתיומת השטר כאילו העידו בנ"ד כל מה שכתוב בשטר שהלוהו מלוה לזה וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד כדאמרינן בכתובות (דף יח:) מ"ל רבא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד וכי תימא ה"מ על פה אבל בשטר לא הא אמר ר"ל עדים המתומים על השטר נעשו כמי שנתקרע עדותן בנ"ד וה"נ מפרש התס[ז] דטעמא דר"נ משום דעקר ליה לשטרא דבעא מיניה רבא מר"נ תנאי היו דברינו מהו מודעא ואמנה טעמא מאי אין נאמנים דקמעקר ליה לשטרא וכו'. ועוד יש טעם אחר גבי אמנה היו דברינו אמאי אין נאמנים כדאמר נמי התס[ז] אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן ואמרי' דקאמר מאן אילימא דקאמר ליה כו' עד אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתב ידן יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני והא איכא למימר הכא שאסר הוא הכא שהתיר דאי כעו אמרו לא אתמנו ומסקינן אמר רב אשי לעולם דאמרי עדים ודאין כתב ידן יוצא ממקום אחר ודקאמרת אמאי לא מהימני כדרב כהנא אסור לאדם שיהא שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר[ח] אל תשכן בתוך עולה וכיון דעולה היא עדים אעולה לא אתמי וכי אמר אתמי אינו נאמן דאין לאדם נאמן בעדות כשמשים עצמו רשע בעדות זו כדאמר התם: **מודעא היו דברינו**. אם שטר מכר הוא ואמרו עדים המתומים בו המוכר מכר מודעא בפניו והראונו אנשו והכרנו בו אין נאמנין דתרוייהו מודו דשטרא מעליא הוא ועכשיו באין לבטלו ע"י עדות מודעא וקרוי זה חוזר ומגיד וכיון שהגיד עדות שבשטר אינו חוזר ומגיד לבטלו. וה"נ אמאי ביטל רב הונא האשקלמא בשביל המודעא שהרי רבה בר בר חנה הוא שאומר מודעא היו דברינו ואינו נאמן: ומשני **ה"מ**. דאין נאמנין על פה שמעידין עכשיו מודעא היו דברינו ובאים לבטל עדות שבשטר שנעשה כמי שנתקרע עדותן בבית דין[ז] משעה שנכתב ונחתם ואין עדות אחרון מבטל את הראשון דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד לא אתא על פה דהשתא ומרע לשטרא דקדים אבל בשטרא שנכתב המודעא בשטר וחתמו עליה העדים כי הך דרבה בר בר חנה שקדמה לאשקלמא אתי שטרא דמודעא דקדים ומרע לשטרא דאשקלמא דבתריה: **ומר בר רב אשי אמר אמנה היו דברינו אין נאמנים**. כדמפרש לקמיה שלא ניתן ליכתב כדפרישית לעיל משום דכתיב אל תשכן בתוך אהלך ועדים אעולה לא אתמי וכשמעיד אתמתי אינו נאמן דאין לאדם מעיד עצמו רשע והלכך אפי' אין כתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנין דאין נאמנין לעשות עצמו רשע אבל לעקירת שטר לא חיים מר בר רב אשי דא"כ גבי מודעא אמאי נאמנים: **מודעא היו דברינו נאמנים**. שהרי ניתן ליכתב דמלוה קעבדי כדי להגיל האנוס מאנסו ואפי' כתב ידן יוצא ממקום אחר נאמנים דאין זה חוזר ומגיד אלא מילתא אחריתי קמסהדי כדאמרינן נמי התם [כתובות יט:]אתמנו אבל תנאי היו דברינו ולא נתקיים התנאי דמילתא אחריתי היא ונאמנים שעל השטר מעידין שכשר וגם מעידים שאין חייב לו כלום והיכי דמי חוזר ומגיד כדתנן התם [יח:] פסולים היינו אנוסין היינו קטנים היינו אם כתב ידן יוצא ממקום אחר אין נאמנים שהרי פוסלין את השטר לגמרי דקאמרי דפסולות נאמתם הוא דפסלינן לעדותם משום חוזר ומגיד: **אין לאיש חזקה בנכסי אשתו**. שאם החזיק בנכסי מלוג של אשתו שנפלו לה מבית אביה בירושה ג' שנים אינה חזקה לומר מאשתי לקחתיה ואכדתי שטרי ואין דרך אשה למחות על בעלה כשמחזיק בנכסיה ואוכל את הפירות מאחר שזן אותה: **פשיטא**. דאין יכול לטעון לקוח הוא בידי: **דכיון דאיה ליה פירא**. בתקנת חכמים שתקנו פירות של נכסי אשה לבעל אחת פרקונה [שם מז:] אותן פירי הוא דקאכיל ואין לו בגוף הקרקע כלום ואין צריכה למחות שהכל יודעין שבאותה פירות ירד לקרקע זו. ולא דמי למשכנתא דסוגיא דאמרן (לעיל לו:) דצריך למחות בסוף כל ג' דהתם היינו טעמא שמא לסוף זמן מרובה לא יהו עדים זכורים שבאותה משכון באה לידו ויכול לטעון לקוח הוא בידי אבל נכסי אשה לבעלה כל העולם יודעין שפירות יש לו בקרקע אשתו ולא תהיה לו חזקה בחייה: **דין ודברים אין לי**. כלומר לא יהא לי ואפילו הכי אין לאיש חזקה דאין אשתו מקפדת אם יאכל הפירות שלא כדין: **לא אמר כלום**. דאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלי דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחבירו שדי נתונה לך שדי מוסקרת לכל מי שירלה: **מפני כבוד לה**. דין ודברים אין לי בנכסייך: **בעודה ארוסה**. דהיינו קודם שחכה בנכסי אשתו דאינו זוכה בפירות עד שעת נשואין וכדמסיק ואזל דבירושות הבאות לאדם בתקנת חכמים יכול לעקרן אם מתנה עליה קודם הזמן בעוד שלא בא לידו ואומר לא יהא לי חלק באותו ממון העתיד לבא לי בתקנת חכמים דאין מזכין לו לאדם בעל כרחו: **וכדרב כהנא**. הוא דמועיל תנאי זה:

נחלה

עין משפט
נר מצוה

קסו א מיי' פ"ג מהלי' עדות הלכה ז סמג לאוין קנ עוש"ע מ"מ סי' מו סעיף ו:
קסה ב ג ד מיי' פי"ג מהלי' טוען הלי' ח ופי"ד הלכה ח ופי"ב מהלכות אישות הלכה טו סמג עשין לה עשין מח עוש"ע מ"מ סי' קמט סעי' ט ויומ"ע אה"ע סי' מז סעי' ח:

רבינו גרשום

מודעא היו דברינו. כלומר אע"פ שחתמנו על שטר הכסירה שמעיד שבדצונו מכר אעפ"כ יודעים אנו שאנוס היה ואין נאמנין והיכי מצי חתים רבה אמודעא. והכי משמע השתא דמאי דאמרין מודעא היו דברינו דחתמנו נמי אמודעא. ומשני הני מילי דאין נאמנין להיכא דאמרי עדים על סה יודעין אנו שבאונס מכר דודאי לא אתא על פה ומרע לשטר דכתוב ביה דבדצון מכר אבל אי כתבי המודעא בשטר וחתומה הויא מודעא דאתי שטר מודעא ומרע ליה לשטר מכירה ומשום הכי שפיר חתם רבה בר רב הונא אמודעא שבשטר ואי לאו דחתים אמודעא מאי דחתים אאשקלתא שפיר חתם: מאי טעמא מודעא היו דברינו נאמנין. דזה מודעא ניתן ליכתב שטר מפירת מודעא וניתנה נמי ליחתם ואפי' הכי יכולין לחתום עדי מודעא גופיהו על שטר מכירה ונאמנין. והאי שטר אמנה לא ניתן ליכתב כלומר מאחר שחתמו על השטר שכתב בו פלוני לוה מפלוני מנה וראי משמע דאי לאו דחזו דהלוהו לא הוו חתמי והשתא אי הוו כתבו בשטר אחר אמנה היו דברינו הוו מיחזו עדים שקרים. דלכך אין נאמנין דלא ניתן ליכתב דאין אדם משים עצמו רשע לחתום שקר: **אים**, אין לאיש חזקה בנכסי אשתו של מלוג דאם החזיק לבדו בנכסים ג' שנים אין לו חזקה. פשיטא דלא הוי חזקה דכיון דנכסי מלוג משתעבדי ליה לפירי פירי הוא דקאכיל ואין הגוף שלו ואין לו חזקה: אין לי בנכסיך. דמשמע לגמרי דהשתא לא אכיל לפירי וסד"א חזקה דאכל הכי והחזיק בנכסיה תיהוי חזקה קמ"ל דלא דמצא לכימר נחת רוח עשיתי לבעלי שלא מחיתי בנכסיו: לא אמר כלום. דהא חזינן דמתעסק בה ובירשותו הוי: ועודה ארוסה. דעדיין לא היו נכסיה ברשותו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com